

PSYCHOLOGIE V BĚZNÉM ŽIVOTĚ
PSY128

Fakulta sociálních studií MU
Podzimní semestr
2017

PSY128 PSYCHOLOGIE V BĚŽNÉM ŽIVOTĚ

Určeno pro:

Jde o kurz, který je určen o zájemce o psychologii (tj. kurz není určen pro studenty, kteří studují psychologii jako obor.)

Realizace:

V podzimním semestru akademického roku 2017-18

Středa 17.00 - 18.30

Učebna 52, 5. poschodí

FSS MU, Joštova 10, Brno

Garant kurzu:

Mgr. Miroslav Šipula, e-mail: miro@fss.muni.cz

Konzultace:

Viz osobní vizitka vyučujícího v ISu (<http://www.is.muni.cz/lide/?uco=8530>); kdykoliv po předchozí domluvě e-mailem; konzultace prostřednictvím e-mailu a v diskusní skupině předmětu průběžně.

Vyučující:

Vyučujícími jsou členové Katedry psychologie FSS MU a Institutu pro výzkum dětí, mládeže a rodiny na FSS MU.

Charakteristika předmětu:

Posluchači se budou postupně seznamovat s vybranými tématy, která reflektují jejich běžnou každodenní životní zkušenost, resp. vztahují se k tomu, s čím se běžně mohou v životě setkat. Cílem je získat určité penzum vědomostí pro vlastní seberozvoj a pro lepší pochopení a zvládnání procesů, které se odehrávají ve vztazích mezi lidmi. Kurz má také vybavit jeho absolventy pojmově a terminologicky tak, aby byli schopni dále studovat vybranou odbornou psychologickou literaturu.

Kredity a ukončení předmětu:

Předmět je ohodnocen 4 kredity, je ukončen zkouškou.

Bonus za účast na přednáškách

Vzhledem k různorodosti a náročnosti témat doporučujeme dostatečnou účast na přednáškách. Za plnou účast student/-ka získává bonus 3 body, za účast na 10 přednáškách je udělen bonus ve výši 2 bodů k závěrečnému hodnocení.

Bonus za průběžný test

Přibližně v polovině semestru má student/-ka možnost získat zvláštní bodové hodnocení (bonus max. 3 body) za úspěšné zvládnutí průběžného znalostního testu. Absolvování testu je nepovinné.

Forma, podmínky a termín budou upřesněny nejpozději s 10denním předstihem před testem.

Průběžné informace a pokyny

Průběžné organizační informace a pokyny budou studentům zasílány emailem, jejichž kopie je automaticky archivována ve složce *Organizační pokyny* v ISu. Doporučujeme proto např. později zapsaným studentům seznámit se s jejich obsahem na samém začátku výukového období.

Pro operativní upřesnění informací a k diskusi bude využito diskusní fórum předmětu v ISu.

Studium

Vyučující očekávají, že si student/-ka znalosti získané na přednáškách prohloubí studiem zdrojů uvedených v oddílu „Literatura k prezentovaným tématům“ a materiálů, které budou v průběhu semestru postupně zpřístupněny ve složce „Studijní materiály“ předmětu v Informačním systému MU (ve formě, množství a rozsahu dle uvážení každého z vyučujících).

Zkouška

Zkouška má podobu písemného testu (administrovaného na počítači v Informačním systému MU), který zahrnuje otázky ke všem uvedeným tematickým okruhům.

K úspěšnému zvládnutí testu je potřeba cca 53% správných odpovědí (přesněji v tabulce níže).

Bodové hodnocení zkoušky

známka	A	B	C	D	E	F
body	34-31	30-28	27-25	24-22	21-18	17-0

Harmonogram výuky:

Přednášky budou zahájeny ve středu **20. 9. 2017**. Doporučujeme využít první výukový týden i k návštěvě knihovny FSS a seznámení se s doporučenou literaturou ke kurzu.

Přednášená témata a jejich vyučující

Týden	Téma	Vyučující	Termín (FSS, P52, středa 17:00 hod)
1	Jak vnímáme svět a co to vypovídá o nás samotných	Mgr. Miroslav Šipula	20. 9.
2	Jak vidíme sami sebe a druhé lidi	prof. PhDr. Petr Macek, CSc.	27. 9.
3	Co je nám dáno pro naši cestu životem a co získáváme	prof. PhDr. Vladimír Smékal, CSc.	4. 10.
4	Od kolébky k hrobu: jak vznikají a vyvíjejí se blízké vztahy aneb teorie rané citové vazby Johna Bowlbyho	doc. Mgr. Lenka Lacinová, Ph.D.	11. 10.
5	Strachy v životě člověka (s důrazem na dětství a dospívání)	PhDr. Radka Neužilová Michalčáková, Ph.D.	18. 10.
6	Psychologie talentovaných dětí	doc. Mgr. Šárka Portešová, Ph.D.	25. 10.
7	<i>Průběžný test (zahrnuje témata 1-6, viz oddíl „Bonus za průběžný test“)</i>		
8	Láska - /ne/mocná čarodějka? Volba partnera /partnera/-ky: kdo, koho, jak - a kdy a proč ne	doc. PhDr. Ivo Plaňava	8. 11.
9	Jak řešíme konflikty	Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.	15. 11.
10	Psychologie internetu a na internetu	prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.	22. 11.
11	Co si mezi sebou sdělujeme	prof. PhDr. Zbyněk Vybíral, Ph.D.	29. 11.
12	Jak vznikají předsudky a jak jim čelit?	Mgr. et Mgr. Jan Šerek, Ph.D.	6. 12.
13	Gender studies a gender management	doc. PhDr. Martina Rašticová, Ph.D.	13. 12.

Změna harmonogramu je vyhrazena.

1. Jak vnímáme svět a co to vypovídá o nás samotných

Klíčová slova:

senzorické procesy, vjemy, charakteristiky vnímání: subjektivita, aktivita, adaptabilita, selektivita, konstantnost - podstata a druhy konstant (barvová, velikostní,...), syntéza a integrace, anticipace, významovost vnímání a zvláštní role sociálních a emočně nabitých významů; cyklus vnímání, percepční schémata; vliv zkušenosti, očekávání, mentálního nastavení (mental set), motivace, osobnosti... a dalších faktorů ovlivňujících vnímání a tvorbu významu podnětu; interpretace podnětů, rozpoznávání - vzestupné a sestupné strategie interpretace, vliv kontextu; pareidolie; gestalt-zákony vnímání; znaky a význam figury a pozadí, vztah mezi nimi; percepční vodítka (cues) a jejich role při vnímání pohybu, vzdálenosti a hloubky...atd.; negativní paobrazy, iluze, klamy; synestézie (fotismy, fonismy)

Literatura:

- Atkinsonová, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J. (1995). Psychologie. Praha, Victoria Publishing.
- Nakonečný, M. (1998). Základy psychologie. Academia, Praha.
- Nakonečný, M. (1995). Encyklopedie obecné psychologie. Academia, Praha.
- Plháková A. (2003) Učebnice obecné psychologie, Academia, Praha. (str. 129-158, 288-289)
- Švancara, J. (1994). Úvod do kognitivní psychologie. MU, Brno.

2. Jak vidíme sami sebe a druhé lidi

Klíčová slova:

sebe-uvědomění, sebezpojetí, sebehodnocení, sociální percepce, atribuční proces

Literatura:

- Hayesová, N. (1998). Základy sociální psychologie. Praha: Portál, s. 20-28, 69 - 94.
- Macek, P. (1997). Sebesystém, vztah k vlastnímu já. In: Výrost, J. Slaměník, I. (red.), Sociální psychologie, Praha: ISV, s. 181- 210.
- Baumgartner, F. (1997). Sociálne poznávanie. In: Výrost, J., Slaměník, I. (red.), Sociální psychologie, Praha: ISV, s. 99-114.

3. Co je nám dáno pro naši cestu životem a co získáváme

Klíčová slova:

protektivní a rizikové faktory cesty životem, fáze a etapy proměn osobnosti, zákony utváření a vývoje osobnosti, genotyp (geny, zděděné – vrozené – konstituční) a fenotyp (memy, získané, observační a obligatorní učení, nápodoba, socializace, individuace), prostor a čas lidského života, teorie objasňující utváření osobnosti (hypotéza součinnosti - bio-psycho-sociální teorie utváření osobnosti - teorie aktivního sebe-utváření - teorie osudu - teorie údělu), různé formativní síly (stimulátory x inhibitory - stresory x depresory, akcelerátory x katalyzátory – deprivační x facilitační vlivy - protektivní x rizikové faktory), vývoj osobnosti jako proces diferenciacce, integrace a fixace; princip ortogeneze; jako adaptace, kvalita vývoje (normální - jednostranný - disproportionální, disharmonický - zcestný - retardovaný - opožděný - omezený - zanedbaný), životní dráha osobnosti,

vývojové krize, pozitivní a negativní desintegrace a její rizika, život jako cesta rozhodování a volby, změna osobnosti

Literatura:

Hillman, J. (2000): Klíč k duši. Praha, Portál.

Blackmore, S. (2000): Teorie memů. Praha, Portál.

Hamer, D., Copeland, P. (2003): Geny a osobnost. Praha, Portál.

4. Od kolébky k hrobu: jak vznikají a vyvíjejí se blízké vztahy aneb teorie rané citové vazby Johna Bowlbyho

Klíčová slova:

raná citová vazba, typy rané citové vazby, fáze formování rané citové vazby, John Bowlby, Mary Ainsworthová, bezpečné zázemí, bezpečný přístav

Literatura:

Ainsworth, M. D. S., & Bowlby, J. (1991). An Ethological Approach to Personality development. *American Psychologist*, 46(4), 333 - 341. (Bude zpřístupněno ve Studijních materiálech předmětu v ISu.)
Kulíšek, Petr (2000). Problémy teorie raného citového přilnutí (attachment). *Československá psychologie*, 44, 404-423. (Bude zpřístupněno ve Studijních materiálech předmětu v ISu.)

5. Strachy v životě člověka (s důrazem na dětství a dospívání)

Klíčová slova

emoce, strach, separační úzkost, etiologie strachu, raná citová vazba

Literatura

Rogge, J., U. (1999): Dětské strachy a úzkosti. Praha: Portál.

Michalčáková, R. (2007). Strachy v období rané adolescence. Brno: Barrister & Principal

Ainsworth, M. D. S., & Bowlby, J. (1991). An Ethological Approach to Personality development. *American Psychologist*, 46(4), 333 - 341. (Bude zpřístupněno ve Studijních materiálech předmětu v ISu.)
Kulíšek, P. (2000). Problémy teorie raného citového přilnutí (attachment). *Československá psychologie*, 44, 404-423. (Bude zpřístupněno ve Studijních materiálech předmětu v ISu.)

6. Psychologie talentovaných dětí

Klíčová slova:

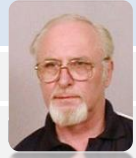
genialita, talent, nadání, schopnosti, vlohy, mimořádný výkon, podvýkon, tvořivost, koncept. tzv. dvojích výjimečností

Literatura:

Hříbková, L. (2005). Nadání a nadaní: pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi. Praha: Karolinum.

Dočkal, V. (2005). Zaměřeno na talenty, Praha: Lidové noviny.

7. Volba partnera/partnerky: kdo, koho, jak, proč - a proč ne?(!)

Klíčová slova:

separace od rodičů, podoby a faktory voleb, S-V-R teorie, rizikové faktory a volby

Literatura:

Plaňava, I. (2000). Manželství a rodiny. Brno: Doplněk, s. 174-195.

8. Jak řešíme konflikty

Klíčová slova:

význam konfliktu, funkce konfliktu, potenciální konflikt, prekonflikt, způsoby řešení konfliktu (vyjednávání, facilitace, mediace ad.), styly řešení konfliktů (soupeření, vyhýbání se, přizpůsobení se, kompromis, spolupráce) a situace, v nichž jsou styly vhodné, taktiky, cíle v konfliktu, moc a závislost.

Literatura:

Wilmot, W. W., Hocker, J.L. (2004). Interpersonální konflikt. Bratislava: Ikar. (K obsahu přednášky se vztahují především kapitoly 2-5.)

9. Psychologie internetu a na internetu

Klíčová slova

online identita, online komunikace, přenos a projekce, online vztahy, závislost na internetu

Literatura

Gackenbach, J. (2006), Psychology and the Internet, Second Edition: Intrapersonal, Interpersonal, and Transpersonal Implications. San Diego: Academic Press.
Šmahel, D. (2003b). Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi. Praha: Triton.
Suler, J. (2007). The Psychology of Cyberspace. Staženo: leden, 2002. Dostupný z [www: http://www.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html](http://www.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html)
Wallace, P. (1999). The psychology of the Internet. Cambridge: Cambridge University Press.

10. Co si mezi sebou sdělujeme

Klíčová slova:

funkce komunikace, motivace ke komunikaci, metakomunikace, Sapir-Whorf-Korzybského hypotéza, korektnost, odborný "folklor", funkce používání cizích slov, funkce slangu, proměna komunikace na internetu, komunikace v psychoterapii (škatulkování, žargon, nevědoucí přístup), obsah a vztah v komunikační výměně, parasociální vztah

Literatura:

Vybíral, Z. (2005): Psychologie komunikace. Praha, Portál, strany 23–79, 105–156.

11. Jak vznikají předsudky a jak jim čelit?

Klíčová slova:

předsudek; stereotyp; teorie vzniku předsudků: biologické teorie, osobnostní teorie, kulturní teorie, sociálně-kognitivní teorie; redukce předsudků: kontaktní hypotéza, rekategorizace, sociální učení, sociální vliv

Literatura:

Aronson, E., Wilson, T. D., & Akert, R. M. (2004). Social Psychology. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. Kapitola 13: "Prejudice: Causes and Cures". (Případně kterékoli pozdější vydání této knihy).

12. Gender studies a gender management

Klíčová slova:

psychologické teorie vývoje genderové identity, maskulinita, feminita, stereotyp, postoj, sociální učení, optické čočky kultury, androcentrismus, biologický esencialismus, diverzita, teorie 3T, psychologická perspektiva diversity managementu, gender managementu, age managementu, ageismus, horizontální dimenze diverzity, vertikální dimenze diverzity, work-life balance

Literatura:

Florida, R. 2004. The Flight of the Creative Class. The New Global Competition for Talent. HarperBusiness, HarperCollins.

Grund, C., Westergaard-Nielsen, N. 2008. Age structure of the workforce and firm performance. International Journal of Manpower, 29(5), 410–422. doi:10.1108/01437720810888553.

Rašticová, M. et al. 2011. Diversity is reality. Effective leadership of diverse teams in a global environment. Brno: CERM, 57 - 67.

Rašticová, M. 2012. Efektivní přístupy k vedení diverzitních týmů v českých podnicích. Brno: CERM, 2012. ISBN: 978-80-7204-809- 0.

Další informace

V Informačním systému MU v části Studijní materiály předmětu PSY128 se v průběhu semestru postupně objeví teze některých témat uvedených v sylabu, podklady k vybraným tématům a studijním okruhům a popř. instrukce vyučujících jednotlivých témat (ve formě, množství a rozsahu dle uvážení každého z vyučujících).